

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1971/58

Karar sayısı:1972/22

Karar günü:9/5/1972

Resmi Gazete tarih/sayı:13.7.1972/14244

İtiraz yoluna başvuran : Danıştay Beşinci Dairesi.

İtirazın konusu: "14/7/1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bazı maddeler eklenmesine ve bu Kanunun kapsamı dışında kalan kamu personelinin aylık ve ücretlerine dair" olan 31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle sözü geçen 657 sayılı Kanuna eklenen ek geçici 2. maddenin b bendi hükmünün Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu öne sürülerek iptal edilmesine karar verilmesi isteminden ibarettir.

I. Olay :

3656 sayılı Kanun hükümlerine göre 3. derece kadroda 4598 ve 242 sayılı Kanunlar hükümleri uyarınca 2/12/1968 günündenberi 1. derece maaşı almakta iken 657 sayılı Kanuna 1327 sayılı Kanunun 90 maddesiyle eklenen ek geçici 2. madde hükmünün (b) bendi uyarınca

1/12/1970 gününde kadro derecesinin karşılığı olan 3. dereceye intibak ettirilerek, 1. derecenin 1. kademesi olan 925 gösterge üzerinden aylık Ödenmesine başlanan bir memurca 1. derece maaşını aldığı 2/12/1968 gününden, intibakın yapıldığı 1/12/1970 gününe kadar geçen sürenin intibakında değerlendirilmemiş olmasının Anayasa'nın eşitlik ve kazanılmış hak ilkelerine aykırı bulunduğu gerekçesiyle Danıştay'a açılmış bulunan dâvanın Danıştay 5. Dairesince incelenmesi sırasında davacının bu yoldaki itirazının ciddî olduğu kanısına varılarak Anayasa'nın 151. maddesi gereğince dâvanın geri bırakılmasına ve Anayasa Mahkemesine itirazda bulunmasına karar verilmiştir.

IV- Metinler :

A- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine ve bu Kanunun kapsamı dışında kalan kamu personelinin aylık ve ücretlerine dair 31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle 657 sayılı Kanuna eklenmiş bulunan ek geçici 2. maddenin iptali istenen hükmü :

(Ek geçici madde : 2)

(.....)

b) Halen buldukları kadrolarda 1, 2 veya 3 üst derece aylık veya ücret alanlar, kadrolarına tekabül eden derecelere intibak ettirilmekle beraber, aldıkları 1, 2 veya 3 üst derece aylık ve ücretlere tekabül eden derecelerin ilk kademe aylıkları kendilerine ödenir.

Ancak, yapılacak intibakta halen buldukları kadroda bir üst derece aylığı alanlardan isteyenler, kadro derecelerinde kalmak suretiyle kademe işlemesine hak kazanırlar.

Bu gibiler, 36. madde ile tesis edilen sınıflardaki tahsil derecesine göre varılacak en üst kademeyi aşmamak şartıyla ve 68. maddenin (b) ve (c) fıkraları uyarınca, aldıkları aylıklara muaddil kadroları ihzar etmeleri halinde kademe ve derece ilerlemelerine tabi olurlar.

.....)

B- İlgili Anayasa hükümleri :

"Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir."

"Madde : 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyâsî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

V- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 6/1/1972 gününde Muhittin Taylan, Avni Givda, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Nuri Ülgenalp, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Ziya Önel, Kani Vrana, Mustafa Karaoğlu, Muhittin Gürün, Şevket Müftügil, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla yapılan ilk toplantısında dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından işin esas incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- Esasın İncelenmesi :

İtirazın esasına ilişkin rapor, Danıştay'daki dâvanın taraflarının konuya ilişkin iddia ve savunmalarıyla Danıştay 5. Dairesinin gerekçeli kararı, Anayasa'ya aykırılığı öne sürülen kanun hükmü ile ilgili Anayasa hükümleri ve bunlara ilişkin gerekçelerle Yasama Meclislerinin görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüldüğü düşünülür :

31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenmiş bulunan ek geçici 2. maddenin iptali istenen (b) 'bendi hükmü, kaldırılan 4598 sayılı Kanunun, 242 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 4. maddesine göre kadrolarında 1, 2 veya 3 üst dereceye yükseltilmiş bulunan memurların, yeni kanuna ne yolda intibak edeceklerini düzenlemektedir.

Söz konusu bent hükmüne göre; bu gibi memurların, kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte işgal etmekte buldukları görev kadrolarının derecelerinin eşiti olan yeni derecelere intibaklarının yapılması ve evvelce bu kadronun 1-3 üst derecesinden verilmekte olan aylıkların derecesine tekabül eden yeni derecelerin göstergelerinin ilk kademesi üzerinden de aylık ödenmesi gerekmektedir.

Sorunun bir misal ile açıklanması yerinde olacaktır :

Yeni hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihte, 4. derece kadrolu bir görevde 3 üst dereceden 1. derece aylığını kazanılmış hak olarak almakta olan bir memur 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu düzenine geçişte, görev kadrosunun eski derecesinin eşiti olan 4. dereceye intibak ettirilecek, ancak 1. derece aylığını kazanılmış hak olarak almakta olduğu için kendisine yeni kanundaki 1. derecenin ilk kademe göstergesi olan 925 üzerinden aylık ödenecektir.

Sözü geçen (b) bendinin ikinci ve üçüncü fıkralarından anlaşıldığına göre, bu memurun 1. derece aylığını fiilen almak suretiyle geçirdiği eski süreler, ödenecek yeni aylık miktarında etkili değildir. Yani bu aylığı evvelce, ister 1 gün, isterse 5 yıl veya daha fazla süre ile almış olsun yeni derecesinin ilk kademesinden daha önceki kademelerine geçilebilmesi için bu süreler hesaba katılmamaktadır.

Bundan şöyle bir sonuç çıkmaktadır :

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

Kadrolarında 1, 2 veya 3 üst dereceye yükselmiş bulunan memurların tümü almakta oldukları aylık derecelerine değil, işgal etmekte buldukları kadro derecelerine intibak etmekte, üst dereceler; dahi önce ne kadar farklı sürelerle almış olursa olsunlar, her derecedekiler, aldıkları aylık derecelerine eşit olan yeni dereceler ilk kademeleri üzerinden eşit miktarlarda aylık almaktadırlar. Bu gibiler (b) bendinin sor fıkrasındaki şartları yerine getirmek suretiyle alımları aylık derecesine denk kadrolu bir göreve yükselmedikçe durumlarının değişmesi yani o derecedeki öteki kademelere geçmeleri mümkün değildir.

Yapılan şu kısa açıklamadan bile ortada kazanılmış hakları zedeliyen ve aynı durumda olmayan kişilere aynı hakları vermek suretiyle eşitsizlik meydana getiren bir durumun yaratılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Sorunun daha iyi aydınlanabilmesi için kadro üstü aylık alan memurların kanunî durumlarının belirtilmesinde zorunluk vardır :

657 sayılı Devlet Memurları Kanunundan önce memurların "aylıklarına ilişkin konuları düzenleyen kanun, 30/6/1939 tarihinde kabul edilmiş olan ve 1939 yılından bu yana değişiklik göre 1970 yılına kadar yaşamını sürdürmüş bulunan 3656 sayılı (Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair Kanun) idi.

Bu Kanunun belli başlı ilkelerinden ikisi; her görevin bir kadroya dayanması ve memurların yükselbilmeleri için ehliyet şartından ayrıca daha üst derecede boş bir kadronun bulunması idi. Boş kadro olmadıkça, yükselmeğe ehliyeti usulünce saptanmış olan bir memurun, derecesinde kaç yıl beklerse beklesin üst derece aylığına yükselmesi mümkün değildir.

6. maddesi dışında kalan hükümleri 31/5/1944 tarihinde yürürlüğe giren 21/6/1944 günlü, 4598 sayılı Kanuna kadar süren bu durum bu Kanunun 4. maddesiyle değiştirildi ve terfi hak kazanmış olan memurlara yukarı derecede boş bir kadro mevcut olmadan da buldukları kadrolarda iki üst dereceye kadar yükselbilme olanağı sağlandı. Sonradan 8 Haziran 1963 tarihinde yürürlüğe giren 30/5/1963 günlü, 242 sayılı Kanunla da bu olanak üç üst dereceye çıkarıldı. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun yürürlüğe girdiği tarihte uygulanmakta olan bu Kanunun hükmü aynen şöyle idi :

(Buldukları derecelerde kanunî müddetlerini doldurdıkları ve ehliyetleri sabit olduğu halde, hususî teşkilât kanunlarının koyduğu yaş, meslek ve tahsil gibi kayıtlar ve şartlar dolayısıyla üst dereceye geçirilemeyenlerle kanunî hükümler dairesinde terfi hak kazanmış buldukları halde kadroda açık yer olmamak veya buldukları memuriyetlerde kalmalarına idarece lüzum görülmek veya bulduktan memuriyetlerde üst derece bulunmamak sebepleriyle terfi edemiyenlere bir üst derece maaşı ve bu derecede de bir terfi müddeti geçirerek aynı sebeplerle üst dereceye geçemiyen veya terfi edemeyenlere ikinci bir üst derece maaşı ve bu derecede de yine bir terfi müddeti geçirerek aynı sebeplerle üst dereceye geçemiyen veya terfi edemiyenlere üçüncü bir üst derece maaşı verilir.

3. derece memuriyetlerde bulunup da bu suretle iki üst derece maaşı almış olanlardan bir terfi müddeti daha geçirerek terfi hak kazananlara yüz lira tazminat verilir.

İkinci derece memuriyetlerde bulunup da bu suretle bir üst derece maaşı almış olanlardan bir terfi müddeti daha geçirerek terfi hak kazananlara ikinci defa yüz lira aylık tazminat verilir.

Birinci derece memuriyetlerde bu derecede bir terfi müddetini dolduran ve terfi hak kazananlara yüz lira ve bunlardan ikinci bir terfi müddetini doldurarak terfi hak kazananlara ikinci bir yüz lira yine üçüncü bir terfi müddetini doldurarak terfi hak kazananlara üçüncü bir yüz lira aylık tazminat verilir.

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

Bu madde hükmüne göre yapılacak terfilerde memurun bulunduğu derece maaşını bir terfi müddetince müktesep hak olarak almış bulunması esastır.)

Madde hükmü, kanunî yükselme sürelerini dolduran ve yükselme yetenekleri de usulünce saptanmış bulunan memurlara, kadrolarında üst derece aylık verilmesini, dört koşuldan birinin varlığına bağlamıştı :

- 1- Belli derecelere yükelebilmek için özel kuruluş Yasaların yaş, meslek ve tahsil gibi bazı kayıt ve şartlar koymuş bulunması,
- 2- Kadroda açık yer olmaması,
- 3- Buldukları memuriyette kalmalarında hizmet bakımından idarece yarar görülmesi,
- 4- Buldukları memuriyetin üstünde bir derece bulunmaması.

Görüldüğü gibi bu madde uygulanmak suretiyle yükseltelen memurlarla kadroya geçirilmek suretiyle yükseltelen memurlar arasında çok nemli ortak yanlar vardır :

- a) Her iki kümedekiler de kanundaki yükselme sürelerini doldurmuşlardır;
- b) Her iki kümedekilerin de yukarı dereceye yükselmeğe ehliyetleri usulünce saptanmış; başka bir deyimle bunlar kanundaki hükümlere göre yükselmeğe hak kazanmışlardır.
- c) İdare, kanun karşısında aynı durumda olan ve öznel açıdan yükselmeğe hak kazanmış bulunan iki memurdan birini, üst kadro vermek yoluyla, ötekisini de kadrosunda bırakarak yükseltmiştir.

Böylece kendi kadrosunda yükseltelen memur hakkındaki bu işlem, yukarıda sayılan yerinde yükselme durumlarından (1) sayılısı dışındaki koşullara dayanmakta ise bu işlemde o memura kondurulabilecek en ufak bir hata, kusur veya memurun kendisine bağlanabilecek nitelik eksikliği de söz konusu değildir.

Bu, tamamen idarenin yol açtığı düzenleme ve kuruluş bozukluğunun bir sonucudur. Böyle olunca da memurun işlemin sorumlusu durumuna getirilmesinin, kazandığı haklarından yoksun edilmesinin, kendisine aynı durumdaki öteki memurlardan değişik ve daha geride haklar tanınmasının hukuk devleti ve eşitlik ilkeleriyle bağdaştırılmasına olanak yoktur.

Gerçi kadrosunda yükselenler arasında, yukarıda sayısı ile gösterilen durumda bulunanlar, yani kanunların koydukları çeşitli nitelikler bakımından esasen, bu derecelerdeki kadrolu görevlere yükselmeleri sakıncalı sayılmış olanlar da vardır. Bu bakımdan bu gibilerin durumlarının yeni kanuna intibakta saklı tutulmasının hizmet bakımından zorunlu olduğu öne sürülebilir. Ancak söz konusu ek geçici 2. maddenin (b) fıkrası, sadece bunlar için değil, bütün yerinde yükselen memurları kapsamına alan ve birinci kümenin dışında kalanlar bakımından haklı olmayan bir düzenleme getirmiştir.

Öte yandan 657 sayılı Kanun, (Kadrosunda yükselme) usulünü sakıncalı görerek ve yeni memurluk düzeninin bünyesiyle bağdaşır bulmayarak kaldırmışken önceki kanun hükümleri uyarınca, memurların eylem veya kusurları nedeniyle değil tamamen idarenin kendi tutumu yüzünden kadrosunda yükselttiği bir bölüm memurlara, sonuç itibarıyla, eski sistemin bir devamı demek olan söz konusu (b) fıkrasındaki düzenlemenin reva görülmüş bulunması, kanun önünde eşitlik ilkesini de zedelemektedir. Kanunun ek geçici 8. maddesi gözden geçirilirse görülür ki, kamu görevlilerinden bir bölümün yeni derecelere intibak ettirilmelerinde, kadrolarında aylık alanlarla,

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

kadro üstünde aylık almakta bulunanlar arasında böyle bir ayırım yaratılmamış, her iki kümedekilerin aldıkları aylık derecelerine göre yeni derecelere intibak ettirilmeleri, eski aylıklarında geçirilen sürelerin de yeni derecelerdeki kademe yükselmelerinde sayılması ilkesi kabul edilmiştir.

Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa değişiklik getiren söz konusu 31/7/1970 günlü. 1327 sayılı Kanunun başka maddelerinde de bu ve benzer durumlardaki kazanılmış hakların değerlendirildiği, üstelik bir bölüm görevlilere eski hükümlere göre kazandıklarından da daha üstün haklar tanınmış olduğu görülmektedir.

Sözgelimi :

1- Ek geçici 2. maddenin (d) ve (e) fıkralarında, önceki, kanun döneminde ihtisas ve istisna mevkiinde bulunup da işgal ettikleri kadroları henüz kazanılmış hak olarak almamış olanların ve terfian tayin edildikleri kadro aylığı ile kazanılmış hak olan derece aylıkları arasındaki farkı tazminat olarak alanların intibaklarının kadro derecelerine göre yapılması esası kabul edilmek suretiyle eski kanundaki ayrıcalık durumları, daha da pekiştirilerek sürdürülmüştür.

2- Ek geçici 2. maddenin (f) bendi ile ek geçici 3. ve 4. maddelerde, eski hükümlere göre bareme tabi hizmet sayılmayan ve barem dereceleri bakımından etkili olmayan D ve E cetvellerinde geçen hizmetlerin, üstelik Devlet dışında geçen hizmetlerin bir bölümünün, değerlendirilmek suretiyle yeni intibaklarda sayılması kabul edilmiştir.

3- Ek geçici 5. madde ile, kadroya intibak ettirilen memurların önceki derecelerinde geçirdikleri sürelerin tamamı yeni derecelerde değerlendirilerek kademe ilerlemesi verilmiştir.

4- Yukarıda da değinildiği gibi ek geçici 8. maddede yer alan bir bölüm kamu görevlilerinden eski hükümlere göre kadrolarında yükselmiş olanların durumları, aldıkları üst derece aylıkları üzerinden yeni kadro derecelerine intibak ettirilmek suretiyle düzeltilmiş ve eski üst derece alıklarda geçirdikleri sürelerin tamamının da yeni derecelerin kademe yükselmeleri bakımından sayılmasına gidilmiştir.

Görüldüğü gibi kanun, kamu görevlilerinden bazılarının evvelce kazandıkları hakları ve geçirdikleri süreleri tam olarak değerlendirirken, hatta bir bölüm memurlar için eskiden kazandıklarının da üstünde yeni haklar tanırken, eski statünün zorunlu sonucu olarak kadrolardan yükseltilmiş memurların büyük bir bölümünün, ömürlerinden verdikleri yıllarla kazanmış oldukları süreleri değersiz hale getirmekte ve kendilerinin asla sebep olamadıkları, tamamen eski kanundan ileri gelme ve yeni kanun ile terk edilmiş bulunan yanlış bir düzeni sadece bunların şahıslarına özgü olarak devam ettirmektedir.

Kazanılmış hakların değersiz kalması ve haklı neden olmaksızın kanun önünde eşitsizlik yaratılması sonucunu doğuran bu hükmün Anayasa'nın 2. ve 12. Maddelerine aykırılığı açık olduğundan iptaline karar verilmelidir.

İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Şevket Müftügil ve Ahmet H. Boyacıoğlu ayrı gerekçe ile bu sonuca katılmışlardır.

VII- İptal kararının yürürlük günü sorunu :

1327 sayılı Kanunla 657 sayılı Kanuna getirilen ek geçici 2. maddenin b bendi hükmünün iptali halinde, eski kanuna göre kadroları üstünde aylık alanların yeni kanuna intibakları konusundaki kural ortadan kalkmış olacaktır. Kanunda bu gibilerin intibakını sağlayacak nitelikte

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

başkaca bir hüküm de bulunmadığından uygulamada oluşacak boşluğun yasa koyucu tarafından Anayasa'ya uygun nitelikte yeni bir düzenleme ile doldurulması gerekmektedir.

Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasında (Gereken hallerde, Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.) kuralı yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan duruma göre bu iptal kararı için, söz konusu Anayasa kuralını uygulamanın gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Kararın Resmî Gazete'de yayımlanması için geçecek süre ve Yasama Meclislerinin çalışmaya ara verme zamanları da gözönüne alınarak yeni bir yasa çıkarılması için altı ayın yeteceği düşünülmüştür.

Bu nedenle kararın Resmî Gazete'de yayımı gününden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmelidir.

Muhittin Taylan, Avni Givda, Şahap Arıç, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Lütfi Ömerbaş yeni yasama çalışmaları için üç aylık sürenin yeteceği, bu nedenle de kararın, Resmî Gazete'de yayımı gününden başlayarak üç ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmesi gerektiği görüşünü öne sürmüşlerdir.

Sonuç :

1- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle eklenen ek geçici 2. maddesinin (b) bendinin tümünün Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline iptalinde oybirliğiyle; gerekçede İhsan Ecemiş, Ziya Önel, Şevket Müftügil ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- İptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanması gününden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine Muhittin Taylan, Avni Givda, Şahap Arıç, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Lütfi Ömerbaş'ın üç aylık sürenin yeterli olduğu yolundaki karşıoylariyle ve oyçokluğu ile,

9/5/1972 gününde karar verildi.

Başkan
Muhittin Taylan

Başkanvekili
Avni Givda

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Nuri Ülgenalp

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Recai Seçkin

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

Üye
Ahmet Akar

Üye
Ziya Önel

Üye
Kâni Vrana

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Şevket Müftügil

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞIOY YAZISI

31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanununun 90. maddesiyle 14/7/1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa katılan ek geçici 2. maddenin (b) bendinin Anayasa Mahkemesinin 9/5/1972 günlü, 1971/58 -1972/22 sayılı kararıyla iptali öngörülünce iptal hükmü Resmî Gazete'de yayınlandığı günde yürürlüğe girerse ancak yasama yoluyla giderilebilecek bir boşluk oluşacağı için Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası olanaklarından yararlanılarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihin ayrıca kararlaştırılmasına gidilmiştir. Çoğunluk iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesini uygun görmüştür.

Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı yetki kullanılırken Anayasa Mahkemesine düşen en önemli ve ağır iş, iptal hükmünün kapsamın gözönünde bulundurarak boşluğun yasama yoluyla doldurulmasına elverecek, fakat Anayasa'ya aykırılığı saptanmış ve Resmî Gazete ile de ilân edilmiş kanun kuralının gereksizce yürürlükte kalmasına yol açamayacak dengeli bir süreyi isabetle ortaya koyabilmektir. Böyle yapılmadı mı ya yasama işleri aksar ve süresi içinde bitirilemez; yahut Anayasa'ya aykırılığı saptanmış ve ilân edilmiş bir kanun kurallarının bir yandan uzun bir süre daha öznal haklar üzerindeki olumsuz etkilerini sürdürmesine, bir yandan da manevî nüfuz ve itibarını yitirmesine yol açılmış olur.

Burada söz konusu olan yalnız bir maddenin tek bendidir ve yerine koyabilmektir. Böyle yapılmadımı yasama işleri aksar ve süresi içinde niteliktedir. İptal gerekçesi de kararın Resmî Gazete'de yayımı ile birlikte öğrenilmiş olacağından yürürlük için tanınan altı aylık sürenin gerçekten uzun ve gereksiz olduğu ve ereği aşmakta bulunduğu, boşluğun yasama yoluyla doldurulabilmesi için üç ayın yeteceği ortadadır.

1971/58 - 1972/22 sayılı, 9/5/1972 günlü kararın, iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak üç değil de altı ay sonra yürürlüğe girmesine ilişkin bölümüne yukarıdaki gerekçe ile karşıyız.

Başkanvekili
Avni Givda

Üye
Ahmet Akar

KARŞIOY YAZISI

I- 31/7/1970 günlü ve 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenmiş bulunan Ek Geçici 2. maddenin iptali istenen (b) bendi hükmü, 4598 sayılı Kanunun 242 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 4. maddesine göre, kadrolarında 1, 2 veya 3 üst dereceye yükseltilmiş bulunan memurların, yeni kanuna ne yolda intibak edeceklerini düzenlemekte ve bu konuda temel iki ilkeye dayanmaktadır. Bu ilkedен birincisi, buldukları kadrolarda 1, 2 veya 3 üst derece aylık veya ücret alanların kadrolarına tekabül eden derecelere intibaklarının yapılacağı, ikincisi de bunların aldıkları 1, 2 veya 3 üst derece aylık ve ücretlere tekabül eden derecelerin ilk kademe aylıklarının kendilerine ödeneceği hususudur. Dâva konusu edilen bu bent hükümlerinin Anayasa'ya uygunluk açısından ayrı ayrı ele alınarak incelemeye tabi tutulması ve varılacak sonuca göre Anayasa'ya uygun veya aykırı olduklarının saptanması lâzımdır.

II- Buldukları kadrolarda 1, 2 veya 3 üst dereceye yükseltilmiş olanların aldıkları aylık veya ücretlere tekabül eden derecelerin ilk kademe aylıklarının kendilerine verileceğini öngören ilkenin Anayasa'ya aykırı olduğu, eşitlik ilkesini zedelediği, kazanılmış hakları ihlâl ettiği açıkça ortada bulunduğundan ayrı gerekçe göstermeye gerek yoktur.

III- 30/6/1939 günlü ve 3656 sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair Kanun ve bu Kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapan 21/6/1944 günlü 4598 sayılı Kanunla bu Kanunun 4. maddesinin değiştirilmesine dair 30/5/1963 günlü 242 sayılı Kanun bütünü ile incelendiğinde; görev, yetki ve sorumlulukların kadrolara istinat ettirildiği, alınan aylıkların işgal edilen ve yapılan göreve ait kadronun yetki ve sorumluluğunu kapsadığı, bununla beraber memleket şartlarındaki değişikliğin devlet teşkilatı içinde yeni birtakım hizmetler getirmesi ve terfi bekleyen görevliler için yeni kadroların alınması hususundaki güçlüklerin kadrosuz terfi sistemim ortaya çıkardığı görülmektedir.

4598 sayılı Kanun, kadro ve aylık arasında farklılık getirmiş, birincisini yapılan göreve, ikincisini memurun şahsına bağlı tutan bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu sonuca göre buldukları kadrolarda 1, 2 veya 3 üst derece aylık veya ücret alanların yaptıkları görev ve bu görevin yüklediği sorumluluk aldıkları üst derece aylıklarına tekabül eden kadroların görev ve sorumluluğu olmayıp, buldukları kadroların görev ve sorumluluğu olmak lâzımgelir. O halde bir devlet görevlisinin ifa etmediği bir görev için ve o görevin doğal sonucu olan sorumluluğu yüklenmeksizin bulunduğu kadroya dayanarak aldığı üst derece aylığının tekabül ettiği kadroya intibak ettirilmesi ne hukuka ve ne de eşitlik ilkelerine uygun düşmeyen bir davranış olur.

Bu bakımdan dâvaya konu olan (b) bendinin buldukları kadrolarda 1, 2 veya 3 üst derece aylık veya ücret alanların kadrolarına tekabül eden derecelere intibaklarının yapılacağına dair ilkesinde Anayasa'ya ve kazanılmış haklara ters düşen ve onlarla çatışan bir yön yoktur. Bununla beraber (b) bendinin diğer hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı yüzünden iptal edilmesi, sözü edilen ilkenin uygulanma olanağını da ortadan kaldırdığından, dâva konusu edilen hükmün tamamının iptal edilmesi bir zorunluluk halini almaktadır.

Özetlemek gerekirse, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 31/-7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle eklenen ikinci maddesinin (b) bendinin tümünün iptali yolundaki çokluk görüşüne, bu bendin (Halen buldukları kadrolarda 1, 2 ve 3 üst derece aylık veya ücret alanlar, kadrolarına tekabül eden derecelere intibak ettirilmekle beraber) biçimindeki hükmü Anayasa'ya aykırı olmamakla beraber fıkra hükmünün iptali karşısında bu ilkenin başlı başına uygulanma

Esas sayısı:1971/58
Karar sayısı:1972/22

olanağı bulunmadığı ve bu konuda yeni bir düzenleme gerektiği nedeniyle katıldığımızdan gerekçenin bu yöne ilişkin bölümüne karşıyız.

ye
İhsan Ecemiş

ye
Ziya nel

ye
şevket Müftügil

ye
Ahmet H. Boyacıoğlu